

GULDKLUMPEN

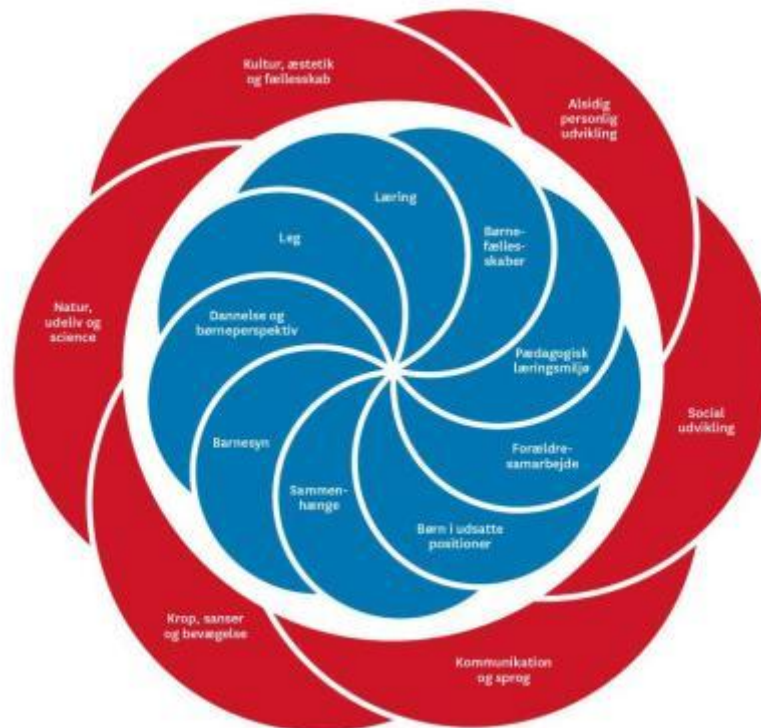
Vuggestue & Børnehave

2020-2021.

De styrkede pædagogiske læreplaner

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold. Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.” ”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.” ”De centrale elementer er:

- **Børnesyn:** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv:** Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg:** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring:** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber:** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø:** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde:** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner:** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen:** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.” ”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere tilstede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Hvordan skaber vi, i vores hverdags,- og pædagogiske aktiviteter, et læringsmiljø der understøtter at alle børn trives, lærer, udvikles og dannes?

Hvem er vi?

Børnehaven og Vuggestuen Guldklumpen er en integreret institution med børn i alderen 0-6 år. Vi holder til i naturskønne omgivelser, med en stor naturlegeplads, og i nærheden af et større skovområde som vi altid har adgang til.

Vi vægter udelivet meget højt og vil hver dag være ude med børnene, enten på legepladsen eller på tur. Derfor er vi særligt opmærksomme på at bruge udelivet som et læringsområde. Vi arbejder med alle læreplanstemaerne i vores hverdag med børnene.

Grundet COVID19 er der flere elementer i det vi skriver som ikke lader sig gøre. Bl.a. har vi ingen faste maddage og vores intentioner ang. selvhjulpethed ved spisesituationer er ikke muligt. Desuden er det ikke muligt at have et samarbejde med lokalsamfundet i den grad som vi ellers oplever det. Det er heller ikke muligt at dele legeplads og rum med hinanden, vuggestue, børnehave og skole som vi ellers ser som en af vores store styrker.

Fødselsdage

Barnesyn:

Barnet skal opleve glæden ved at holde fødselsdag i institutionen. Barneglæden. (ro til at være barn). Vi som pædagogisk personale skal sætte rammerne sammen med barn og forældre for, at det bliver en god oplevelse for barnet. Det pædagogiske personale skal have forberedt festbordet (opstillingen, forældrene pynter bord) således at personalet er rolige, nære i relationen og kan give fødselsdagsbarnet en positiv opmærksomhed (føler sig set og forstået).

Barnet skal føle at det er en særlig dag, hvor barnet er i fokus under fødselsdags seancen.

Dannelse og børneperspektiv:

Barnet skal føle, at det er barnets egen dag og må derfor være medbestemmende i hvordan fødselsdagen skal forløbe. Personalet skal spore sig ind på barnets humør og vurdere, hvad barnet har brug for i situationen. F.eks. trækker barnet sig, eller virker genert, skal fokus måske flyttes til fællesskabet. Barnet skal ikke op og stå på stol osv. hvis det ikke har lyst.

Barnet får en fornemmelse for tradition og bliver dannet ved at forankre oplevelsen og dermed den nye viden om verden. En viden og erfaring barnet kan tage med til næste fødselsdag.

Leg:

Fødselsdagen kan betragtes som en rammesat leg, hvor indholdet delvist fastlægges af barnet og personalet. Det skal være hyggeligt og vi skal synge for fødselsdagsbarnet. I børnehaven læses der en personlig "Gøjsen" fortælling op for fødselsdagsbarnet og får overrakt en flot pyntet krone. Barnet må selv vælge fødselsdagssang og hvordan der skal råbes Hurra. Endvidere tegner fødselsdagsbarnet sin helt egen "fødselsdagstegning" på dugen, hvor barnet har siddet. Et evigt minde om en dejlig oplevelse, ikke kun for barnet men også for kommende børn- her har barnet sat sit spor.

I vuggestuen, starter vi altid ud med at spise det lækre mad, som barnet højst sandsynligt har med. Når maverne er mætte, og rumperne begynder at blive urolige, er det tid til et par sange, som fødselsdagsbarnet er med til at vælge. Barnet viser det med ord eller fakter, og ellers hjælper vi voksne til med at inspirere til sange. Vi slutter altid af med fødselsdags-instrument-sangen. Endeligt henter en voksen og et andet vuggestuebarn kronen, og fødselsdagsbarnet får kronen på hovedet. Dette er en blandet fornøjelse, da nogle børn bliver glade og stolte over kronen og andre hiver den straks af. Dette afhænger også af om barnet er 1 eller 2 år. Vi læser og lytter til barnet og respekterer selvfølgelig barnets reaktion. Vi sørger altid for at tage billeder af fødselsdagsbarnet, maden, bordet, forældrene med barnet og printer ud som billedcollage, som barnet kan kigge på i vuggestuen.

Læring:

Det pædagogiske personale skal skabe et trygt og inddragende læringsmiljø under fødselsdags seancen. Fødselsdagsbarnet prøver at være i centrum, og får en læring på egen krop, om hvordan det føles. Både fødselsdagsbarnet og de øvrige børn tilegner sig en viden og erfaring om traditioner.

De øvrige børn, øver sig i at lære at tilsidesætte egne behov og flytte fokus væk fra sig selv og over på fødselsdagsbarnet.

Hvordan: Borde er sat op. Pædagogen er i børnehøjde og sørger for den gode stemning. Den voksne spørger interesseret ind til barnet og gør de andre børn opmærksomme på hvilket fokus, der er på det pågældende tidspunkt. Pædagogen skal have en legende tilgang.

Forældrene inddrages. Guldklumpen og familie hører sammen.

Børnefællesskaber:

Fødselsdagsbarnet må selv vælge, hvem det har lyst til at sidde ved siden af.

Det pædagogiske personale er opmærksomme på, at alle børn føler sig ok ved bordet.

Det pædagogiske personale skal her skabe balance mellem fødselsdagsbarnet (individ) og resten af børneflokket (fællesskabet)

Pædagogisk læringsmiljø:

Der skal være en hyggelig ramme omkring fødselsdage.

Fysisk læringsmiljø: Et langbord med dug og flag. Alle børn og voksne er samlet ved bordet.

Personalet har en klar rollefordeling til fødselsdagen: en "løber/praktisk gris", en der sidder ved bordet og én der er ved fødselsdagsbarnet. Dette gør at fødselsdags seancen bliver så rolig og hyggelig som muligt.

Psykisk læringsmiljø: Vi som personale er bevidste om vores egen rolle. Skaber en god stemning via stemmeføring og glade ansigter. Vi spørger ind til barnet og familien. Barnet føler at hverdagen i Guldklumpen hænger sammen med hverdage hos far og mor.

Forældresamarbejde:

Når vi holder fødselsdage i børnehaven og vuggestuen er vi rammen/forbindelsesledet mellem hjem og institution. Det kan styrke det sociale sammenhold og relationerne mellem os som personale, børn og forældre.

Inden fødselsdagen aftales tid for afholdelse af fødselsdag.

Forældrene informeres om, at de gerne må medbringe noget spiseligt, der skal følge vores kostpolitik. **Vi vil gerne have at det er barnet der er i centrum og ikke maden.**

På dagen har personalet sat bordene klar, men forældrene dækker bordet sammen med barnet. På den måde stiller vi krav til forældrene om hjælp til borddækning og oprydning.

Børn i udsatte positioner:

Når børn i udsatte positioner skal holde fødselsdag er det personalets pligt at være opmærksom på situationen. Har familien det økonomiske råderum til at tage noget med ? evt. give ideer til noget der ikke koster så meget f.eks. popcorn el.lign.

Måske har barnet et høre- eller synstab, der betyder at barnet skal placeres et særligt sted ved bordet for at få det optimale ud af fødselsdagen. Er der kun en forældre i familien kan det være at personalet skal være mere aktiv til at hjælpe således at barn og forælder får en god oplevelse.

Familier som ikke kommer fra Danmark kender ikke nødvendigvis vores traditioner. Disse familier skal vi være ekstra opmærksomme på. Vi skal fortælle og beskrive, hvad vi gør og hvorfor vi gør det til fødselsdage. Samtidig skal vi være åbne og nysgerrige omkring de traditioner, de har med sig, og selvfølgelig give plads til at de inddrager deres egne fødselsdagstraditioner.

Inddragelse af nærmiljøet:

Når børnehaven har fødselsdag d. 1. april inviteres naboer og venner af huset til "forældre" kaffe.

Mad-dage **(pga. covid19 har vi for tiden ingen maddage)**

Mål:

Vi har i børnehaven mad-dage 1 gang om måneden, som skifter imellem smør-selv-dage og dage hvor vi laver mad sammen. Menuen kan være sæson, temabestemt og/eller ud fra traditioner som jul, påske m.m. I forbindelse med vores mad-dage, er vores mål at børnene er medbestemmende i hvilken mad vi skal spise, hvilke råvarer der skal bruges og hvilke smagsindtryk vi ønsker at få, afhængig af tema, tradition og sæson. Vi inviterer de børn med fra vuggestuen som har lyst og overskud til at deltage.

Barnesyn:

Vi holder børnemøde i børnehaven, hvor børnene kommer med forslag til hvilken mad, der skal på bordet. De voksne kan derefter vælge. På den måde skaber de voksne en *ramme*, der hedder: maddage, og børnene er *medbestemmende* ifht. Maden, *da børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde. Børnenene føler sig set og forstået og oplever, at det har en demokratisk stemme.*¹

Vi inviterer vuggestue børn med- vi er en del af hinanden. vi hører sammen selv om vi ikke går i samme gruppe.

Dannelse og børneperspektiv:

Vi vil invitere barnet til at være aktivt deltagende gennem dialog og samlinger.

De voksne præsenterer en ramme for børnene, det kan være sæson, tema, højtid og traditioner. Derudfra inddrages børnene til at komme med forslag til, hvilket mad, råvarer der kunne passe til netop dette. Med afsæt i Guldklumpen kostpolitik, taler vi med børnene om hvad sund kost betyder for kroppen.

Leg og læring:

De voksnes tilgang skal være baseret på en legende og eksperimenterende tilgang for at læringens indhold og form giver mening for børnene.

---

¹ Uddrag fra "Styrkede pædagogiske læreplaner – rammer og indhold, Børne- og undervisningsministeriet"

Læring ved at vælge menuen: De voksne kan inspirere til hvilken mad, der kan passe til de forskellige årstider og traditioner, ved netop at have snakket om dette først. Eks. "Hvilke råvarer, grøntsager findes der på denne årstid?" "hvad får man at spise til jul og hvorfor?" Når børnene har fået denne baggrundsviden, kan de nemmere byde ind på noget mad. Til samlinger tales der om, hvad der skal bruges til den valgte ret - hakket kød, tomater osv.

Læringen ved madlavningen: Under madlavningen er en gruppe børn med i køkkenet, hvor de får lov at skære, hakke, plukke osv. De lærer herigennem sansningen af de forskellige fødevarer: lugt, konsistens, smag, udseende osv.

Læring ved at samarbejde: Når børnene skal vælge menu, lærer børnene at lytte til hinanden og respekterer de andres holdninger og meninger. De lærer også, at det måske ikke nødvendigvis er ens eget forslag som bliver bestemt. Demokrati. Give plads til andre. Under madlavningen lærer børnene også at samarbejde; de står skulder mod skulder i køkkenet og skal fordele madvarer og skåle, knive m.m.. imellem sig.

Læring ved borddækning: Samarbejde, tælle, fordele.

Læring under måltidet: bordskik, at få en forhøjet selvværdsfølelse/ejerskab af projektet: "det mad har jeg været med til at lave." Samarbejde: vi sender tingene rundt til hinanden, eller vi venter på hinanden/på tur, når vi tager mad fra ta' selv bordet. Børnene skal selv tage maden på deres tallerken - de skal have lov til at udfolde sig og "træne" deres smagsløg med nye smagsindtryk. Hvad passer sammen og hvad kunne man ikke lige sætte sammen. Men vi kan hjælpe dem og guide - og opfordre dem til at tage noget sundt og nærende på deres tallerken - og at rugbrød/brød passer sammen med pålæg.

Børnefællesskaber:

Dagtilbuddet skal skabe rum for at børnene kan danne venskaber i deres børnefællesskaber²

Det pædagogiske personale kan evt. sammensætte de små madlavningsgrupper ud fra relationer. Enten dem som normalt leger sammen og som kan bevare og styrke venskabet. Eller også sætte grupper sammen, som mangler at gøre sig nogle sociale erfaringer sammen og dermed kan blive venner?

Når maden spises, spiser alle børnene den samme ret, og det skaber en god fællesskabsfølelse mellem børnene. "Vi er sammen om det her og vi hygger. Vi har selv bestemt menuen ud fra en given ramme"

Vi vil hjælpe børnene med at anerkende, hvad de andre har lavet til glæde for alle - samhørighed og fællesskab.

Pædagogisk læringsmiljø:

Hvis vi tager udgangspunkt i ovenstående får vi et pædagogisk læringsmiljø, hvor man tager hensyn til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

---

² Uddrag fra "Styrkede pædagogiske læreplaner – rammer og indhold, Børne- og undervisningsministeriet"

Samarbejde med forældre om børns læring:

Når menuen er bestemt, hænger vi seddel op, hvor forældrene kan skrive på, hvad netop de medbringer til menuen.

Dokumentation til forældre: Billeder af processen fra samling til måltidet.

Eks. udklip fra reklamer, som børnene har klippet ud. Billeder på facebook af børn til samling, laver mad, dækker bord osv.

om mad fra barnets land => barnet bliver høynet og de andre børn lærer noget om en anden kultur.

Inddragelse af lokalsamfundet:

Vi er så heldige, at være omgivet af fin natur, marker, gårde og en vingård. De forskellige temaer, kan sagtens flettes sammen med det omliggende: vindruer fra vingård, æbler fra nabo osv. Eller en lokal kommer og fortæller om mad fra gamle dage, hvordan man laver vin osv. Alt sammen noget som er med til at udvide børnenes horisont. Hver onsdag er der en gruppe pensionister, der går en tur i Guldbæk. Flere gange har de været inviteret ind til vores frokost, når gåturen er færdig. Børn og pensionister sidder sammen ved bordet. De går sammen op til buffeten og hjælper hinanden med at vælge mad og smøre maden, når de kommer tilbage til bordet.

Gåture

Indledning:

Både børnehave og vuggestue går ugentligt ture i den omliggende by/natur.

Barnesyn:

Det er det pædagogiske personale, der har sat rammen og målet for gåturen, da man ved, at det er dejligt, sundt, lærende og afstressende at gå tur i naturen.

I børnehaven er alle børn som regel med, med undtagelse af nogle børn, som absolut ikke har lyst, ikke har det nødvendige tøj med, eller personalet vurderer, at barnet har brug for at være hjemme i en stille børnehave med få børn og voksne. Her vurderes det enkelte barn, *da hvert barn har værdi i sig selv.*

I vuggestuen er gåturerne altid i mindre grupper med 1 eller 2 voksne. På den måde kan personalet være mere nærværende og følge børnenes perspektiv.

Dannelse og børneperspektiv:

Børnenes møde med naturen giver en god dannelse indenfor mange områder: læren om naturen, miljø, dyr, årstider, læren om sig selv i mødet med naturen, kropsligt erfaring og læring.

Noget af dannelsen skal børnene dog have hjælp til, da man kun lærer til den formåen man har. Andre ting dannes helt automatisk gennem sanser og erfaring som barnet tager til sig. Ligesom i andre henseender er det vigtigt at det pædagogiske personale er inddragende, lyttende og inspirerende.

Det er altid dejligt, at gå en spontan tur i by/skov, og se hvad der opstår – dét skal der være plads til og når bare pædagogen er omsorgsfuld, lyttende, inddragende og med-nysgerrig på børnenes vegne, så opstår der også ubevidst dannelse og læring.

Pædagogen kan også sætte et overordnet mål for turen. På den måde kan det være nemmere for personalet at zoome ind på det, der er vigtigt læringsmæssigt for netop denne tur og dermed også evaluere på om man opnår målet. Går vi i dag for at lære og se på f.eks. tegn på efterår, har vi fokus på dyr, at gå på række eller har vi bare brug for at få ro i naturen?

Hermed ikke sagt, at børnenes pludselige initiativer og spor ikke skal følges, men vi tror på, at børnene netop bliver mere optaget af emnet, når den voksne virker interesseret og evt. forinden har fortalt noget om emnet/målet. Målet kan også være at en gruppe børn, skal blive bedre til at kommunikere/samarbejde, hvor naturen bruges som læringsrum, hvor de mere åbne omgivelser måske gør at børnene ser på hinanden på en anden måde. Den voksne har igen en vigtig rolle.

Leg:

Det skal være en god oplevelse at være i naturen og derfor skal en lang gåtur også være fuld af leg og fordybelses pauser. Vi går ikke bare fra a til b, for at børnene skal blive trætte. Der skal være tid og mulighed for at stoppe op for at kigge på en regnorm eller dufte til en blomst. Tid til at opleve en mariehøne sammen med en kammerat der står sammen med én. Eller øve sig i at løbe ned af den stejle bakke, gå op igen og prøve forfra...

Vi udnytter alle de muligheder naturen tilbyder for at lege. F.eks. træer man kan klatre og bygge huler i, bakker man kan løbe op ad og rulle ned ad.

Vi følger børnenes perspektiv ved at stoppe op og give tid og plads til de spontane lege børnene finder på undervejs.

Læring:

Barnet lærer en masse ved at opholde sig i naturen.. De bliver fyldt med sanseindtryk og det pædagogiske personale skal sætte ord på de oplevelser, som møder børnene.

"Overlades et barn til sig selv uden nogen form for påvirkning fra voksnes side, vil det udvikle

*sig så langt som det er i stand til*³

Pædagogens tilstedeværelse som reflektiv samtalepartner med lidt baggrundsviden om naturen, er betydningsfuld for børnenes læreprocesser om naturen og naturfænomener. Især børnehavebørn opfatter natur og naturfænomener konkret intuitivt og pædagogens rolle er at forstyrre børns opfattelser så det er passende ifht. hvert enkelt barns alder, udvikling og kontekst.⁴

Børn ser altså naturen/verden som den ser ud. Børnene kan ikke se bag naturen, når de ikke har den bagvedliggende viden om den.

Gåture i naturen har en positiv indvirkning på børns:

Fantasi

Motorik: balance. Aktive børn

Sundhedsmæssigt: stressreducerende. rolige og afbalancerede børn, der ikke skal forholde sig til så meget i omgivelserne.

Identitetsdannelse

Børnefællesskaber:

Det pædagogiske personale kan forinden en gåtur gøre sig overvejelser om hvorvidt børnene får mest ud af turen. Hele gruppen, små grupper – og hvem der skal i de grupper?!

Overvejelser om at der kan være meget ventetid i store grupper. Vi forsøger at strukturere turene så store har små i hånden. Det letter gåturen men allermost betyder det, ansvar for de største børn, at være gode rollemodeller for de små, hjælpe mindre børn og videregive regler/traditioner. "Gå ind til siden og stå stille" alle store børn ved hvad det betyder og lærer de mindre hvordan man gør.

Pædagogisk læringsmiljø:

Det pædagogiske personale skal tænke gåturen som et læringsrum: Lærer børnene mest ved at gå to og to på en stor befærdet vej, eller skal turen tænkes ind med mindre gåtid ved de større veje og mere tid til at gå på egen hånd, hvor de kan være mere frie i deres bevægelsesmønstre og spontane iagttagelser, som fører dem til gode lege og opdagelser i naturen?!

Fra Guldklumpen har vi kort afstand til skøn natur, så vi er hurtigt ude i den frie natur. Mange steder har vi mulighed for at vælge alternative ruter, så vi går mindst muligt på vejen. Vi har også faste baser, vinmarken, Johns skov, klatretræet, brombærbakken osv. Dermed er der bl.a. mulighed for genkendelighed, tryghed og observationer af naturens forandring.

Samarbejde med forældre om børns læring/inddragelse af lokalsamfundet.

Vi bruger lokalmiljøet og dermed tager vi også imod forældrenes forslag til ruter/områder

³ citat af Neill 1972. www.skolen-i-skoven.dk "hvordan begrundes pædagogisk arbejde i naturen?"

⁴ www.skolen-i-skoven.dk. "hvordan begrundes pædagogisk arbejde i naturen?"

f.eks. natursti på forældres grund, vinmarker osv.

Vi skriver på tavlen om dagens gåtur og hvilke lærende strabadser børnene har været "udsat" for. Vi supplerer med billeder.

Vi kunne blive bedre til at dokumenter netop det mål/fokus, vi har med gåturen.

Er målet at de små vuggestuebørn skal lære at gå op af en bakke på deres ben – billeder af processen til opnåelsen af målet. Derfor billeder af børn der kæmper med at komme op på bakken og måske falder, bruger arme, næste gang kan det være billeder af børn som er blevet bedre motorisk, har fået bedre styr på teknikken/balance/styrke og kan gå op af bakken uden af falde, og bruge hænder.

I dag skriver vi mest, hvad vi tror, at børnene har oplevet, men vi kunne supplere med, hvilke kompetencer vi tror, at børnene har fået med sig. vi har øvet. eks. motorisk udfoldelse, sanseintegration, samarbejde osv.

Børn i udsatte positioner:

I forbindelse med gåture vil det pædagogisk personale sørge for, at alle børn blive inddraget på en sådan måde, at barnet føler sig set, hørt og forstået.

Der kan være mange måder hvorpå man kan være udsat: høretab, udlænding, sprogligt forsinket, urolig, stille, motorisk forsinket.

Det pædagogiske personale skal under hele forløbet (altid) være sproglige rollemodeller; være tydelige, forklarende og inddragende.

Et barn med motoriske udfordringer skal støttes under en gåtur og der skal tages højde for hastighed, højder osv. Måske skal barnet en anden vej op på bakken og få succes på denne måde.

SPISESITUATION

(grundet covid19 er der mange elementer ved vores spisesituation som ikke må/kan praktiseres)

Barnesyn:

(redigeres? i fht dialog om barnesyn i Google doc "Læreplan omkring Samling)

-Med udgangspunkt i FNs Børnekonvention, er dagtilbud forpligtede til at give børn medbestemmelse og tage udgangspunkt i børnenes perspektiv. Pædagogikken i spisesituationen skal derfor tage hensyn til de ønsker og behov børnene giver udtryk for, f.eks. hvor vil barnet gerne sidde og sammen med hvem?

-Vi skal desuden tage hensyn til at børn udvikler sig i forskelligt tempo, og vil være på forskellige niveauer. F.eks. hvad angår selvhjulpenhed ved spisning af madpakke og evne til

at overskue konsekvenserne af deres valg, f.eks. hvad de vælger at spise/spise først af madpakken.

- Børnene får lov til at spise når de har lyst
- Børnene får lov til at spise så længe som det er rimeligt
- Børnene i vuggestuen vælger selv, hvilken mad de vil have på fadet.
- De børn der endnu ikke har sprog, i vuggestuen, bruger babytegn til at vise om de vil have mere at spise eller om de er færdige med at spise.
- Børnene i vuggestuen vælger selv om de vil spise med fingrene eller med gaffel

Dannelse og Børneperspektiv:

-Børns dannelse udvikles ved at de gives medindflydelse på, hvad og hvor meget de vil spise af deres madpakke. F.eks. ved at de voksne er åbne for om pasta og muslibar kan være lige så nærende som rugbrød med pålæg, hvis det er det barnet ønsker?

-Det er dog altid forældrenes ansvar, at børnene får tilstrækkelig næring kost til at understøtte deres aktivitetsniveau og deres sundhed og udvikling.

-Børnene har desuden medbestemmelse ift. hvor og sammen med hvem de vil sidde og spise.

- En gang om måneden laver vi maddag hvor børnene er med til at vælge hvilken mad der skal laves.
  - Børnene er med til at lave maden
  - De dækker bord
  - Laver pynt
- Børnene er med til at "dække bord" hver dag, altså stille madpakker, glas, skralde skåle og mælk på bordet
- Børnene i vuggestuen hjælper med at dække rullebordet og køre det ind i vuggestuen.
- Børnene får så vidt muligt selv lov til at hælde vand/mælk op ellers opfordres børnene til at hjælpe hinanden
- Børnene øver sig i at spise med kniv og gaffel og holde maden rigtigt når man spiser med fingrene.
- Børnene i vuggestuen får en klud efter maden, så de selv kan tørre sig, vi hjælper efter behov. Kluden smider barnet selv til vask eller i skraldespanden.
- Alle børn skal vaske hænder og opfordres til at tisse inden de sætter sig til bords.
- Børnene i vuggestuen siger tak for mad, efter endt måltid og tager så vidt det er muligt deres tallerken og kop med over på rullebordet/ bakken. Det skaber større selvindsigt og ansvarsfølelse. I børnehaven rydder børnene selv madpakken på plads og koppen til vask

- Vi venter på alle har sat sig til bordet og er klar, inden vi begynder at spise.
- Vi venter med at gå fra bordet til de fleste er færdige.

Leg:

For børn som har svært ved at håndtere spisesituationen, kan en legende tilgang der letter opgaven være væsentlig. F.eks. børn der bliver frustrerede over selve krav-situationen, børn der er trætte, kede af det osv.

- Vi opfordrer børnene til at fortælle små historier om ting de har oplevet, imens vi spiser. Vi guider børnene til at skiftes
  - Vi giver input til de børn der ikke lige har en historie på lager
- Vi opfordrer børnene til at snakke om hvad de skal lave på legepladsen eller bagefter de har spist
  - Kommer med forslag til hvordan legen kan udvikles
  - Kommer med forslag til hvordan andre børn kan inddrages i legen
- Vi stopper fysisk leg ved bordene. Vi guider børnene til at være rolige ved bordet og opfordrer børnene til at vente med fysiske lege til vi er ude på legepladsen. Vi læser "dagens leg" under madpakker hvorefter børnene opfordres til at være med, men dette er valgfrit.
  - Dagens lege hænger udstillet i fællesrummet, det er en aktivitet som har et fysisk element.
  - Børnene kan komme med ønsker om hvilken leg vi skal vælge den pågældende dag
- Vuggestuen har rim og remser hængt op over ved bordene, dem snakker vi ofte om, hvad der er på billederne og hvordan deres udtryk ser ud.
- Vi snakker om hvad børnene lige har på hjertet og gerne vil fortælle om.
- Vi synger madsang inden vi spiser
- I vuggestuen lader vi, så vidt muligt børnene "lege" med maden, i form af at røre, lugte, smage og snakke om maden, da børnene herigennem lærer om konsistens og bliver "mad-modige".

Læring:

Spisesituationen rummer rige muligheder for børns læring:

- Børn der hjælper med praktiske opgaver, lærer at udføre og færdiggøre en opgave, ud fra instruktioner fra en voksen, og lærer at se sig selv som en værdifuld del af et fællesskab.

-Børnene lærer at drage omsorg for hinanden.

-Børnene lærer at vente på tur når de har brug for hjælp af en voksen.

-De lærer at udsætte deres behov, ved at de skal blive siddende ved bordet til vi har hørt historie, som læses højt af en voksen.

-Børnene øver sig i at blive siddende på deres plads og gøre en opgave færdig.

-FN's 17 verdensmål ligger bl.a. op til samtaler med børn om: Sundhed og trivsel, ansvarlig forbrug, klimaindsats og sult. Dette er relevant ift. vores måde at spise på og den måde vi snakker med børnene, ved måltiderne. Her tænker vi bl.a. kræsenhed og madspild, sund og usund mad . I vores køkken har vi altid en pose med affalds mad til de familier der har høns, vi snakker med børnene om hvad det betyder at vi smider mad i skraldespande i stedet for at det bliver brugt andetsteds.

- Ved de enkelte borde snakker vi ofte om god bordskik og hvorfor det er nødvendigt
- Vi læser en historie som i mange tilfælde hænger sammen med det pågældende tema eller eftermiddagens aktiviteter
  - Vi fremhæver her ord og uddyber dem for børnene så deres ordforråd bliver udvidet
  - Vi bruger så vidt muligt elementer fra dialogisk læsning
- I vuggestuen snakker vi ofte om, om maden er surt eller sødt, blødt eller hårdt, knaser eller er stille. Dertil laver vi ansigtsudtryk, hvilket er ret sjovt.
- Lære at vente på tur, både når der snakkes (en af gangen) og når der er brug for hjælp til noget i madpakken.
- Lære at vente på, at de fleste er færdige med at spise.

Børnefællesskaber:

Spisning giver børnene rige muligheder for at deltage i fællesskaber, både med andre børn og med voksne:

-De voksne vil indgå i dialog/samtale med børnene omkring bordet.

-De voksne vil være opmærksomme på at alle børn kommer til orde.

-De voksne vil støtte børnene i at vente og lytte til hinanden.

-De voksne vil støtte stille og tilbageholdende børn i at tage ordet/fortælle.

Vi opfordrer desuden børnene til at hjælpe hinanden mest muligt, imens vi spiser. F.eks. med at række mælken videre til hinanden, at hjælpe med at åbne en genstridig snackpølse eller figenstang osv.

På denne måde styrkes børnenes oplevelse af at være en del af et fællesskab. Barnet der hjælper oplever at dets bidrag til fællesskabet bliver værdsat. Og barnet der får hjælp oplever at det er en del af et fællesskab, hvor det modtager omsorg og støtte fra andre.

- Børnene får ofte selv lov til at vælge hvor de vil sidde
- Vi kan finde på at flytte en madpakke hvis vi mener at det pågældende barn vil få mere ud af at sidde ved nogle andre børn eller har et behov som gør, at de har bedst af at sidde op af en væg for f.eks at mindske stimuli og larm.
- Vi er meget opmærksomme på mobning/drilleri og udelukkelse ved bordene. Her bliver der ofte drøftet det at være en god kammerat.

Pædagogisk Læringsmiljø:

For at spisning bliver en positiv og rar oplevelse for børnene, er det vigtigt at det foregår i en rolig og tryk atmosfære:

-Vi vil afsætte tilstrækkelig tid til at alle børn kan spise færdig, uden at vi skynder dem.

-Børnene inddrages ved at de, på skift i små grupper, deltager i opgaver i forbindelse med borddækning og oprydning efter spisning. Dette medvirker desuden til at alle børn ikke kommer ud i garderoben samtidig, hvilket skaber et bedre læringsmiljø i garderoben.

-Børnene får læst historie imens de spiser madpakker. Børn der er færdige med at spise skal blive siddende på deres plads til historien er færdig. Herefter kan børnene gå fra bordet.

- Børnene sidder ved tre til fem borde
- Der sidder en voksen ved hvert bord, den voksne er ansvarlig for og rollemodel for en god og ordentlig tone.
- Børnene opfordres til at tale med små stemmer og dem de sidder sammen med
- Tallerken og bestik er frit tilgængelig.
- Vi går fra bordet når de fleste er færdige og undgår derved uro og travlhed med at blive færdige
- Børnene har deres eget køleskab, og sætter selv madkassen på plads
- Børnene har fri adgang til vand
- Børnene kan være med i madlavning som er en pædagogisk aktivitet. De kan være med på deres eget individuelle niveau. F. Eks røre rundt i havregrøden. Bage boller. Skære frugt o.m.a.

Forældresamarbejde:

Sammensætningen af den kost der er i det enkelte barns madpakke, er primært forældrenes ansvar. Dog er det en del af Guldklumpens kostpolitik, at der ikke må være slik og lign. i madpakken.

Hvis der er mange "snacks" som figenpålæg, myslibarer og lign. i et barns madkasse, går vi i dialog med forældrene. Dels om hvad forældrene prioriterer at deres barn spiser i løbet af dagen, dels om personalets vurdering af om barnet generelt får tilstrækkelig ernæring til at sikre dets sundhed, trivsel og udvikling.

- I vores forældreguide fremgår det at madpakken ikke skal indeholde slik og kage
  - Det fremgår ligeledes at det bør være en sund og varieret kost.
- Mener forældrene at barnet ikke spiser nok af sin madpakke har vi ekstra fokus på det enkelte barn og opfordrer i større grad til at barnet får spist et minimum af sin madpakke før det kan gå fra. Det skal hertil siges, at vi ikke går ind for "tvangsfodring" eller fastholder et urimeligt krav til barnet. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barn og opfordrer det til at spise af sin madpakke oftere end normalt.
- Vi er opmærksomme på madpakkens indhold og tager en dialog med forældrene hvis vi vurderer at maden ikke er tilstrækkelig.
- Hvis et vuggestuebarn i en længere periode ikke spiser til måltiderne, tager vi en snak med forældrene for at forebygge at det ikke begynder at gå ud over barnets trivsel.

Børn i udsatte positioner:

Børn der har vanskeligt ved at indgå i spisesituationen, på samme vilkår som de andre børn, støttes af de voksne i at deltage. F.eks. som beskrevet ovenfor under punktet "Børnefællesskaber".

Desuden prioriterer de voksne at placere sig nær de børn der har brug for ekstra hjælp til at deltage, ligesom barnet placering i situationen overvejes. Er der f.eks. et hjørne ved et af bordene hvor barnet kan få mere ro? Er der bestemte andre børn, som barnet fungerer bedst sammen med i spisesituationen?

- Vi har altid mad i køleskabet, hvis der er nogle børn der ikke har noget/nok mad med.
- Vi sørger for, at barnet ikke føler sig forkert, hvis det ikke har noget mad med, da det er en service vi yder til alle børn.
- Vi fortæller ikke barnet, hvis vi synes maden i madpakken ikke er sund og tilstrækkelig, det skal altid tages op med forældrene.

Sammenhænge:

Sammenhæng med børnehaveklassen:

I spisesituationen får børnene mulighed for at tilegne sig færdigheder, som er vigtige for dem at have når de starter i børnehaveklasse:

-De lærer at udføre opgaver ud fra instruktion fra en voksen.

-De lærer at vente på tur og udsætte sit behov.

-De lærer at blive siddende på deres plads og gøre en opgave færdig.

-De lærer at drage omsorg for hinanden.

- Førskolegruppen besøger 0. kl. et par gange om ugen og spiser madpakke med dem
- Vi ved at i takt med at alle børn bliver ældre, kan de klare flere udfordringer. Derfor vil vi også give vores førskolebørn flere udfordringer og pligter.
- vi opfordrer førskolegruppe børnene til at øve sig i at spise med kniv og gaffel
  - Vi øver at spise imens der er frikvarter og prøver derfor at sætte et ur til at ringe
  - Førskolegruppen får nogle dage tid på deres spisning for at give dem oplevelsen af et spisefrikvarter
  - Førskolegruppen skal selv sørge for drikkevarer
  - Førskolegruppen skal øve sig i, selv at åbne alt indholdet i deres madpakke
  - Førskolegruppen skal selv rydde op efter sig
  - Hjælpe til med rengøringen af spise arealet, evt. som dukseordning.
  - Når vi tager på tur skal de selv sørge for at pakke deres egen rygsæk men mad og drikke

LEGEPLADS

Barnesyn:

Med udgangspunkt i Fns børnekonvention er børns ret til leg og medbestemmelse centrale i danske dagtilbud. Legepladsen skal derfor være et "rum" der giver plads til den børneinitierede leg, hvor børnene har en udstrakt grad af medbestemmelse over hvilke lege og aktiviteter de indgår i.

Barnesyntet i danske dagtilbud tager udgangspunkt i, at det at være barn har værdi i sig selv. Legepladsen skal derfor være et rum, hvor børnenes interesse og optagethed er central, og danner udgangspunkt for de muligheder og aktiviteter børnene tilbydes.

- Vi prioriterer at der er mange udvikling - og udfoldelsesmuligheder for børnene på legepladsen, og derfor har vi redskaber der netop udvikler disse. Der er plads til hulebyg, vandkamp, krybe, kravle, smage, dufte m.m
- Der er mulighed for fri leg, men der sættes også lege i gang af de voksne. Disse er frivillige at deltage i.
- Der bliver taget udgangspunkt i børnenes interesser, og vi griber dem, hvor de er .
- De voksne guider børnene i lege, hvis der opstår konflikter, eller hvis der på anden måde vurderes, at der er brug for det.

Dannelse og Børneperspektiv:

- Børns dannelse udvikles ved deltagelse i de børneinitierede lege. I forbindelse med forhandling om legen og legens indhold, og gennem fordeling af roller i legen, får børnene mulighed for at øve sig i at optræde både hensynsfuldt, kritisk og demokratisk overfor hinanden.

- At dele og hjælpe hinanden
- Man skal passe på naturen og ikke smide skrald på legepladsen
- Man skal være god ved dyr. Man må gerne fange dem ordentligt og kigge nærmere på dem, men de skal sættes fri igen.
- Mærke egne grænser, sige fra og bede om hjælp, hvis der er behov for det.

Nogle børn skal motiveres mere end andre til at komme i gang med leg og være aktive på legepladsen. Her skal vi pædagoger invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring.

Leg:

Børns leg er noget af det vigtigste når det gælder udvikling af både personlige, sociale, og sproglige kompetencer.

Der skal gives plads til børnenes spontane og selvorganiserede leg.

De voksne er opmærksomme på om alle børn deltager i den spontane og selvorganiserede leg.

Vokseninitierede aktiviteter på legepladsen tager i videst muligt omfang udgangspunkt i hvad børnene, gennem deres leg og handlinger, viser at de er optaget af.

Legepladsen har mange redskaber, som kan hjælpe børnene i leg. Der er rutsjebaner, gynger, legehuse, sandkasser, multibaner, en stor jordbakke og masser græs til at lege på samt træer og buske som kan bruges til hulebyggeri, gemme lege osv.

Når de allermindste leger ude på legepladsen, er der altid voksne, fordelt rundt på legepladsen, som kan guide og sætte lege i gang.

Læring:

- Legepladsen giver børnene mulighed for at lære gennem kropslige erfaringer. F.eks. at lege med - og sanse, vand, mudder, sand, osv. Og ved at opleve og sanse egen krop sammen med andre børn, i lege der udfordrer dem fysisk.

- I de børneinitierede lege får børnene mulighed for at øve sproglige kompetencer, når legens indhold og de enkelte børns rolle i legen skal forhandles. Børnene får mulighed for at øve personlige kompetencer ved at bidrage med egne ønsker, ideer og initiativer i legen. Børnene får mulighed for at øve sociale kompetencer, bl.a ved at aflæse andre børn samt at få sat grænser for sin egen person.

- Vi voksne skal vise interesse for hvad børnene er optagede af, og ud fra dette understøtte deres ideer. Vi voksne skal være nysgerrige og følge børnenes ideer og forslag.

- Der er utallige læringsmuligheder på legepladsen: Børnene kan lære at hjælpe hinanden, store og små (vi har fælles legeplads, skolebørn, børnehavebørn og vuggestuebørn), både hvis der er nogle der slår sig eller hvis der er brug for hjælp til at finde skovle og spande osv. Herudover kan barnet lære om dyr og dyreliv. Vi løfter sten og ser hvilke dyr der er under, vi putter dyrene i små glas med forstørrelsesglas og kigger nærmere på dem. Vi googler dyret og finder mere fakta om det enkelte dyr. Vi kigger efter dyr i buske og træer og på jorden.

Vi ser uderummet som vores ekstra "rum". Vi mener, at alle indendørs aktiviteter også kan laves udenfor og omvendt. Derfor tager vi også perler, maling osv. med på legepladsen. Samtidigt tager vi også udendørsting med indenfor. F.eks. kører med løbecykler indefor, rutcher og gynger.

Børnefællesskaber:

- De voksne vil være opmærksomme på, at alle børn føler sig som en del af fællesskabet ude på legepladsen.
- Vi vil guide og vejlede børn i hvordan man skaber plads til alle i legen
- Lære børn at lytte til hinanden.
- Støtte børn der har svært ved at kommunikere, så alle kommer til orde og får indflydelse på legen.
- Vi voksne vil støtte børnene i at få øje på hinandens stærke sider.

Pædagogisk Læringsmiljø:

- Legepladsens fysiske indretning skal give plads til, og inspiration til, at børnene selv igangsætter lege.
- Legepladsen skal give mulighed for mange forskellige slags lege: sandkasse, legehuse, bygge huler, klatre, køre på cykel/mooncar, boldspil, undersøge dyrelivet på legepladsen osv.
- De voksne er opmærksomme på at alle børn har mulighed for at deltage i leg med andre børn.
- De voksne igangsætter lege med udgangspunkt i børnenes interesser.
- De voksne vil, med udgangspunkt i det børnene er optaget af, introducere nye lege, for at udvide deres legekompeterencer.

Forældresamarbejde:

- Forældrene er i høj grad inddraget i vedligeholdelse og udvikling af legepladsen.
- Forældrene deltager på arbejdsdage, hvor de reparerer eksisterende legeredskaber og etablerer nye.
- Forældrene bidrager ligeledes med ideer og ønsker til legetøj til legepladsen, indretning af legepladsen samt søger fonde til ting vi ønsker os.

Børn i udsatte positioner:

- Det er vores erfaring at uderummet ofte kan give et løft for børn i udsatte positioner. Ude, hvor "der er højere til loftet" er der fysisk mere plads, støjniveauet er ikke så belastende som inde, der er flere kroge at skærme sig selv i.

Sammenhænge:

Sammenhæng til børnehaveklassen:

-De børneinitierede lege på legepladsen, stiller store krav til børnene. De skal selvstændigt kunne tage initiativ til en leg, invitere andre med i legen eller selvstændigt komme med i en leg andre børn har sat i gang. De skal kunne bidrage med ideer og initiativer til legen. De skal kunne følge andres initiativ og forhandle om legens indhold og fordeling af roller i legen. De skal selvstændigt kunne løse konflikter eller tage ansvar for at hente en voksen til hjælp.

- Alle disse kompetencer får børnene brug for når de starter i børnehaveklasse, da der er væsentligt færre voksne end i børnehaven til at holde opsyn med børnene og støtte dem. F.eks. når børnene er udendørs i skolens frikvarter.

GARDEROBE

Barnesyn:

- Med udgangspunkt i Fns Børnekonvention, er dagtilbud forpligtede til at give børn medbestemmelse og tage udgangspunkt i børnenes perspektiv. Pædagogikken i garderoben skal derfor tage hensyn til de ønsker og behov børnene giver udtryk for, f.eks. i fht påklædning. Dog skal den voksne vide, hvad der er bedst for barnet ifht. hvilket tøj, barnet skal have på

- Vi skal desuden tage hensyn til at børn udvikler sig i forskelligt tempo, og vil være på forskellige niveauer, f.eks. hvad angår selvhjulpethed og evne til at overskue konsekvenserne af deres valg af påklædning.

Der sidder altid en til to voksne, på små taburetter i børnehøjde, som er klar til at hjælpe. De voksne hjælper de børn der har behov, hvilket ofte er hjælp til selvhjælp.

De voksne viser tålmodighed og giver omsorg.

Dannelse og Børneperspektiv:

-Børns dannelse udvikles ved at de gives medindflydelse på, hvilket tøj de får på ud. F.eks. ved at de voksne er åbne for om termotøj og regntøj kan fungere lige så godt som en flyverdragt, hvis det er det barnet ønsker?

-Det er dog altid de voksnes ansvar, at tøjet passer til vejr og årstid.

Leg:

-Som udgangspunkt skal børnene i garderoben øve sig i at udføre en opgave. For børn som har svært ved at håndtere et krav som dette, kan en legende tilgang der letter opgaven være væsentlig. F.eks. børn der bliver frustrerede over selve krav-situationen, børn der er trætte, eller en ganske bestemt vante eller lynlås ”driller” for meget.

Vi laver ofte sjov med hinanden, imens vi tager tøj på, og griber børnene hvor de er. Nogle gange leges der ”omvendt tøj på”, vi kilder hinanden under fødderne, når fødderne kommer ud af hullerne på bukserne, vi laver konkurrencer med, hvem der kommer først osv. Det gør situationen og opgaven meget sjovere og ofte går det også lidt hurtigere med at få tøjet på.

Læring:

- Vi tilstræber at garderoben er et læringsrum hvor børnene udvikler størst mulig selvhjulpethed. Dette gør vi primært ved, at lade børnene klarer mest mulig af- og påklædning selv, de voksnes rolle er at støtte børnene igennem processen ved trinvis guidning. De voksne guider, verbalt, børnene igennem processen med toiletbesøg og af/påklædning.
- Børnene lærer at udskyde deres behov og vente på tur, når flere børn samtidigt har brug for hjælp fra en voksen.
- Børn og børn imellem hjælper også hinanden, hvilket giver en god læring for begge parter.
- Barnet får en øget kropsbevidsthed, når det skal lære at føre arme og ben, fødder og hænder bestemte steder hen. Samtidig er det også motorisk træning.

Børnefællesskaber:

- Vi opfordrer børnene til at hjælpe hinanden i garderoben. På denne måde styrkes børnenes oplevelse af at være en del af et fællesskab. Barnet der hjælper oplever at dets bidrag til fællesskabet bliver værdsat. Barnet der får hjælp oplever, at det er en del af et fællesskab, hvor det modtager omsorg og støtte fra andre.

Pædagogisk Læringsmiljø:

- Vi prioriterer, at der er tilstrækkelig tid for børnene til at øve sig og udvikle selvhjulpenhed.
- Vi undgår, for så vidt muligt, at vuggestuebørn og børnehavebørn ikke allesammen er i garderoben på samme tid. Nogle gange får vuggestuebørnene deres overtøj med ind i vuggestuen, for at give dem et bedre læringsrum med ro og plads til fordybelse.
- Vi overvejer muligheder for at følge børn i garderoben i mindre hold i stedet for at alle børn kommer i garderoben samtidigt. Dette vil give mere plads og mindre støj og uro, hvilket vil gøre det lettere for børnene at koncentrere sig.
- De voksne fordeler sig i garderoben som tilgængelige og synlige voksne.

Forældresamarbejde:

Vi vil løbende være i dialog med børnenes forældre:

-Hvad er forældrenes forventninger ift. deres barns påklædning ud fra vejr/årstid?

-Er der den påklædning i garderoben som barnet har brug for, både indendørs og udendørs?

-Af hensyn til børnenes selv- og medbestemmelse: undgå at der hænger tøj på barnets garderobe som de ikke må tage på, f.eks. en pæn ny jakke som barnet ikke må tage på, ud på legepladsen.

Børn i udsatte positioner:

Børn der har brug for ro og ekstra hjælp:

- Nogle børn har svært ved at håndtere uroen og koncentrere sig, når der er mange børn i garderoben på en gang. Disse børn tilbyder vi et mere roligt sted til af/påklædning. F.eks. i køkken/alrum eller på badeværelset. Disse børn følges af en voksen, der støtter og guider dem igennem processen.
- Desuden overvejer vi, se ovenfor, tiltag der kan skabe mest muligt ro og plads i garderoben for alle børn.

De børn der har behov for mere ro til af- og påklædning, får lov til lige at lege 10 min. inden de kommer i garderoben, dette giver barnet mere ro samt mulighed for at blive bedre forberedt på at skulle ud.

Sammenhænge:

Sammenhæng til børnehaveklassen:

-Udvikling af selvhjulpethed i fht af- og påklædning er et væsentligt element, i arbejdet med at børnene bliver "skoleparate". Praktiske færdigheder, såvel som evnen til selvstændig stillingtagen til påklædning, bliver vigtige færdigheder for børnene at besidde, når de starter i skole. I skolen er der væsentligt færre voksne, hvorfor børnene forventes at kunne tage ansvar for sig selv i garderoben.

-Børnene får i garderoben mulighed for, at øve sig i at udskyde deres behov og vente på tur, to færdigheder det er vigtigt for børn at mestre når de starter i skole.

AFLEVERING OG AFHENTNING

Barnesyn:

Børn har brug for nærværende og tillidsskabende voksne, som giver omsorg og tryghed.

I forbindelse med aflevering og afhentning er det vigtigt at give plads til at børn er forskellige. Nogle børn har brug for meget hjælp og omsorg, andre har brug for mindre.

Medbestemmelse: Barnet har en høj grad af medbestemmelse ift hvordan det vil sige farvel til sine forældre om morgenen. Nogle børn vil vinke selv, nogen vil have hjælp af en voksen (Ofte er der én bestemt voksen barnet er mest tryk ved, og så vidt det er muligt kan barnet frit vælge mellem alle de voksne), nogle vil helst finde deres venner og i gang med en leg hurtigst muligt. Andre har glæde af at far eller mor har tid til at sidde med en kop kaffe og hygge inden afsked.

Når børn bliver afleveret i børnehaven, skal de primært have omsorg og tryghed fra nærværende voksne. Som en ekstra mulighed for at finde støtte/trøst, har alle børn deres egen Bamseven, fra projektet Fri For Mobberi. Bamserne er placeret så de altid er tilgængelige for børnene, så de kan tage deres Bamseven efter behov. For nogle børn kan det være en hjælp at gå rundt med den. Bamseven giver børnene en mulighed for at gøre sig erfaringer med, selv at håndtere oplevelser der udfordrer dem følelsesmæssigt og med at regulere svære følelser.

Dannelse og Børneperspektiv:

Aflevering:

-Ved aflevering får børn mulighed for at lære at rumme og regulere sine egne følelser. De mærker, at de voksne vil dem og er der for dem, med støtte og give omsorg.

-De oplever medindflydelse på en vigtig del af deres eget liv, ved at de har medbestemmelse ift hvordan og hvor afleveringen skal foregå samt hvem de vil vinke/sige farvel med.

Afhentning:

-Ved afhentning oplever barnet, ved dialogen, mellem forældre og ansatte, at forældre og personale tager et fælles ansvar for at barnet trives og udvikler sig. Derigennem får barnet mulighed for at opleve sig selv som en værdifuld del af fællesskabet.

Leg:

Aflevering:

Det kan være svært for børn at blive afleveret, og derfor kan det være en hjælp med en legende tilgang. F.eks. "hvem kommer først hen til vinke vinduet?" Og for nogle børn er det lettere at blive afleveret, hvis de bliver hjulpet i gang med en leg med andre børn.

Samtidig er det vigtigt at børnene har mulighed for, at vise deres følelser og blive anerkendt på dem. "Det er helt okay at blive ked af det og græde. Jeg passer på dig og vil gerne kramme dig"

Afhentning:

For nogle børn kan det være svært at blive hentet hvis de er i gang med en god leg med andre børn, (måske har de arbejdet længe på at komme med i legen?)

-De voksne kan gøre situationen lidt lettere, ved at anerkende børnenes følelser og ved at (forsøge) at hjælpe børnene med at aftale at de leger videre næste dag.

Læring:

Aflevering:

Aflevering og afsked med forældrene om morgenen kan være en stor udfordring for barnet, men barnet har også muligheder for læring heri.

-Børnene lærer helt grundlæggende at håndtere adskillelsen fra forældrene.

-Børnene lære at rumme og regulere deres egne følelser.

-Børnene lærer at klare sig uden for fællesskabet med deres forældre og vende sig mod nye fællesskaber, f.eks børnefællesskaber.

Afhentning:

-Afhentning giver børn mulighed for, igen og igen, at erfare at deres forældre altid kommer tilbage, selvom afleveringen evt var svær. Denne erfaring kan danne grobund for, at børn der har svært ved at håndtere adskillelsen fra forældrene, efterhånden lærer at mestre denne.

Børnefællesskaber:

Aflevering:

-Når børnene har sagt farvel til deres forældre, er det vigtigt for de fleste af dem at komme med i en leg med andre børn. Mange børn klarer dette selv. De børn der har svært ved dette får hjælp af en voksen, f.eks. ved at den voksne igangsætter en aktivitet hvor der deltager flere børn.

-Vi arbejder ligeledes med at børnene er åbne og imødekommende overfor hinanden, og tager børn som lige er blevet afleveret med i deres leg.

Afhentning:

-Når barnet bliver hentet lægger vi vægt på, at barnet siger ordentligt farvel til de børn det lege med. På den måde viser barnet respekt for de børnefællesskaber det er en del af. Og barnet er på den måde med til selv at sikre, at det er en værdsat del af børnefællesskabet.

Pædagogisk Læringsmiljø:

Aflevering:

-Vi lægger vægt på at aflevering skal foregå på en måde så barnet er så trygt og roligt som muligt. Den/de pædagoger der møder ind om morgenen, sørger for at stole ned, tænde lys, lave hyggekedler, hvor legetæpper lægges på gulvet og legekasser findes frem, så der er noget at gå i gang med for børnene. På den måde bliver det et indbydende miljø og børn og forældre føler sig velkomne. De praktiske ting, som poser i skraldespande, rydde ned på badeværelset osv. så der bliver mere tid til nærvær med børnene, når der er fuld hus.

- Vi giver alle børn og forældre et "godmorgen".

- Vi er nærværende ved at vi viser og fortæller barnet(+forælder) at vi har tid og lyst til at tage imod det når de er klar. Det skaber tryghed hos både barn og forælder.

- Vi vil prøve at aflæse og spore os ind på børnene og deres stemning, ved at spørge ind til deres morgen osv. "kan du huske hvad vi lavede i går osv." På den måde sikres en god overgang mellem hjem og institution og forældrene føler sig trygge når "nogen ser mit barn".

-Vi tager så vidt muligt hensyn til de enkelte børns behov, ift hvor og hvordan aflevering skal foregå. Samtidig med at der er/skal være nogle forholdsvis faste rutiner og rammer, da det giver børnene de bedst muligheder for at kunne rumme afleveringen.

Afhentning:

-Vi lægger vægt på kontakten til forældrene når de henter deres børn.

-Vi dokumenterer dagens aktiviteter på vores info tavle.

Forældresamarbejde:

Aflevering:

Vi indgår i tæt dialog med forældrene om aflevering:

-Hvordan kan vi, ud fra forældrenes erfaring, bedst støtte og hjælpe deres barn?

-Hvordan håndterer forældrene hvis de selv synes det er svært at sige farvel til deres barn?

-Hvad er forældrenes forventninger til aflevering i institutionen?

Nogle gange opstår en situation hvor barnet ikke vil afleveres selvom pædagogen har forsøgt sit bedste at spore sig ind på barnet, motivere barnet til f. Eks. En leg/aktivitet og snakket med mor/far. Så bliver mor/far tidspresset, og i den situation kan det give mest mening at spørge mor/far om vi skal sige farvel nu, selvom barnet ikke har lyst. Efter sådan en aflevering sender vi ofte en SMS til forældrene, eller et billede af barnet, der fortæller at barnet er glad igen og i gang med leg.

Afhentning:

-Vi lægger vægt på den daglige kontakt med forældrene når de henter deres børn.

-Forældrene får besked hvis vi har vigtige informationer om deres barns dag i institutionen.

-Vi har en info tavle hvor vi hver dag dokumenterer dagens aktiviteter.

-Desuden laver vi jævnligt opslag på Facebook, hvor forældrene kan følge med i deres børns liv i institutionen

Børn i udsatte positioner:

For nogle børn vil afskeden med deres forældre være særlig svær.

-Vi prioriterer at afsætte ressourcer til ekstra omsorg og opmærksomhed overfor disse børn.

-Vi taler med børnene om hvorfor det er så svært at sige farvel til mor og far.

-Vi er ekstra opmærksomme på børn hvor der er sket begivenheder i deres familie, såsom sygdom, skilsmisse osv.

Vi er meget tålmodige og anerkender børnenes følelser og lader dem vise at de er klar til at komme videre.

Sammenhænge:

Sammenhæng til børnehaveklassen:

At sige farvel til mor eller far om morgenen kan være en stor udfordring for mange børn, især i starten af deres tid i børnehaven. Det er en vigtigt at børnene lærer at mestre denne situation bedst muligt, med henblik på deres start i børnehaveklassen, hvor der vil være færre voksne til at hjælpe med at sige farvel.

Den bamseven børnene har fået i børnehaven følger med dem op i skolen. Skolen bruger også "fri for mobberi" og bamseven i deres undervisning og tema. "Fri for mobberi" og bamseven er et redskab som bruges og følger børnene hele vejen op, til de går ud af skolen i 6. klasse.

Bamseven giver børnene en mulighed for at gøre sig erfaringer med, selv at håndtere oplevelser der udfordrer dem følelsesmæssigt og med at regulere svære følelser. Kompetencer børnene får brug for ved overgang til skolen, hvor der er forholdsvis færre voksne end i børnehaven.

TRADITIONER

Vi har forskellige traditioner i Guldklumpen.

Guldbæk friskole er 62 år gammel, derfor har vi traditioner, der fører helt tilbage til vores start. Vi mener, det er vigtigt at bevare vores traditioner. Det er med til at cementere vores

historie og selvforståelse, samtidig giver det børnene en følelse af at høre til og at være en del af noget der er større end dem selv - fællesskabet.

Nogle traditioner er fælles for skole og Guldklump.

Fælles er bl.a.:

Fælles morgensang i Guldklumpen for alle, forårsfest, sommerudflugt, fastelavnsuge med værksteder og tøndeslagning.

I Guldklumpen har vi også egne traditioner:

Påskeuge med påskefrokost, hveder på bål for hele familien, bedsteforældredag, forældrekafe, jul, fødselsdage herunder Guldklumpens fødselsdag.

Barnesyn

I vores barnesyn skriver vi at børn skal opleve at høre til.

-Vi ser børn som kompetente og selvstændige og dermed aktive medskabere af egen læring og udvikling

-Børn har ret til at blive set, hørt og forstået

Dannelse og børneperspektiv

Traditioner er en stor del af børns dannelse, udvikling og generel læring omkring den kultur man er en del af. Gennem traditioner er vi med til at forankre værdier i barnet, ikke kun personlige værdier, men også de kulturelle værdier som samfundet og Guldbæk friskole og Guldklumpen står for. Traditioner er ikke blot en gentagelse af tidligere arrangementer, men er noget der tilpasses og genopfindes af de mennesker der er til stede i en given tid. Hos os er det således børn, forældre og personale, der er med til at skabe vores traditioner og måden de kommer til udtryk hos os.

Vi sætter rammerne for hvilke traditioner, vi præsenterer børnene for, men børnenes medbestemmelse er en stor del af indholdet f.eks kreative produkter som bruges til udsmykning af Guldklumpen, gaver de får med hjem bla. til jul, tegning på dugen på deres fødselsdag, udklædning til fastelavn osv.

Personalet er nærværende og omsorgsfulde for at give børnene mod og tryghed til at deltage i ukendte arrangementer.

I Guldklumpen arbejder vi med nogle traditioner som et tema som vi arbejder med i en periode. Til opstart ved hvert tema, har vi samlinger hvor vi taler med børnene om hvad de forbinder med fastelavn, jul osv. De ting børnene giver udtryk for er vigtige for dem, og det de er optaget af, indgår så vidt muligt i de voksnes planlægning af arbejdet med den aktuelle højtid/tema. Vi er fokuseret på det valgte tema, og hænger billeder op af f.eks.

fastelavnsting, så børnene visuelt også kan binde temaet op på noget og det bliver genkendeligt, når de sidst på ugen skal slå til tønden, da de har set billeder af det. -i tiden op til traditionen/temaer, synger vi udelukkende sange som relaterer sig til temaet.

Leg

Vi tager udgangspunkt i den enkelte tradition og derudfra anvender vi legen til læring omkring højtiderne bl.a. sanglege til jul, tøndeslagning, skattejagte med poster relateret til traditioner.

Til fælles arrangementer i Guldklumpen har børnene mulighed for, at inddrage deres forældre i deres leg. Ved arrangementer på tværs af husene, er vi med til at skabe leg på tværs af aldersgrupperne.

Læring

Der sker læring i de forskellige traditioner bl.a. til fastelavn synger vi sange om fastelavn og til fødselsdage synger vi fødselsdagssang, til jul klipper vi julepynt og laver julegaver.

Til fællesarrangementer lærer børnene at omgås hinanden i større forsamlinger og øver sig på de sociale spilleregler. De får bl.a. udviklet deres selvværd og selvtillid ved bl.a. at stille sig på en scene foran mange mennesker.

Børnefællesskaber

Gennem traditioner har børnene en mulighed for at føle sig som en del af fællesskabet. Vi ser det som en værdi at skabe traditioner på tværs af aldre og huse og på den måde skabes der børnefællesskaber på tværs af alder og tilhørsforhold. Leg, dannelse og læring sker i samspil med de øvrige børn og os som pædagoger.

Pædagogisk læringsmiljø

Personalet indretter pædagogiske læringsmiljøer for at understøtte det tema, der ligger op til en given tradition. Vi tænker på hvordan vi rammesætter, organiserer og tilrettelægger aktiviteterne, så alle børn får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig.

Vi er ansvarlige for at skabe et trygt pædagogisk læringsmiljø, hvor alle børn kan være aktivt deltagende i forskellige arrangementer. Vi mener, at børn har ret til at blive set, hørt og forstået. Derfor er det de voksnes ansvar at aflæse børnenes behov. Der kan være stor forskel på hvor meget et barn har overskud til den enkelte dag- det afhænger af søvn, humør og meget andet. Derfor er det de voksnes ansvar at aflæse barnet og tage stilling til om barnet har gavn af at deltage i arrangementet eller hellere skal lave noget andet.

Vi laver SMTTE over den enkelte tradition for at sikre os tydelige og opnåelige mål. Vi bruger vores årshjul til evaluering af arrangementet.

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi informerer forældrene om vores traditioner, vi sender invitationer ud og forventer at få respons. Vi opfordrer familierne til at være med til julefest, fastelavn, osv. De oplevelser vi har sammen børn, forældre og personale er med til at styrke sammenholdet og forståelsen af hinanden.

Vi er nysgerrige ift. hvilke traditioner de forskellige familier har. Herved kan vi få kendskab til nye og anderledes måder at have traditioner på og derved skabe sammenhæng mellem Guldklumpen og familien.

Vi vil gerne inddrage vores forældre i så mange arrangementer som muligt for hermed at give dem ejerskab. Der er ofte praktiske ting vi beder om hjælp til, bl.a. at bage fastelavnsboller, pynte op til halloween eller lave mad til vores koloni.

Børn i udsatte positioner

Ved traditioner hvor forældre ikke har mulighed for at deltage sørger vi altid for, at der er en pædagog som kan være sammen med de børn, som ingen forældre har med.

Vi giver plads til det enkelte barn og sikrer os at alle kan deltage på hver deres niveau i de pædagogisk planlagte aktiviteter.

Vi opfordrer forældrene til at deltage i det omfang, de mener er godt for deres barn.

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Vi har traditioner sammen med skolen, derved får børnene kendskab til lærerne, de andre børn og skolens lokaler. Eksempelvis fastelavn, hvor vi har tre dage sammen.

LEG

Indledning:

Børns leg er en af de vigtigste øvebaner for børns læring, hvor de har mulighed for at udvikle deres sociale, sproglige, motoriske og personlige kompetencer.

Leg i Guldklumpen er en god fordeling af fri leg og voksenstyret leg, hvor vi sikrer os, at børnene får mulighed for, at mærke retten til at være barn.

Barnesyn:

Børnekonventionen har fokus på barnets ret til leg og medbestemmelse. Vi er opmærksomme på at skabe plads til børnenes spontane, selvorganiserede "børneinitierede" leg. Gennem leg er vi med til at skabe det gode børneliv, hvor vi som pædagoger giver barnet nærvær, omsorg og tryghed, så der skabes dannelse, læring og udvikling for det enkelte barn igennem leg. Børnene har mulighed for at udvikle sig i forskelligt tempo og der er plads til at være forskellige.

Dannelse og børneperspektiv

Leg er med til at støtte barnet i dets udvikling omkring at finde sin plads i børnefællesskabet, da barnet her skal være en aktiv deltager for at blive en del af relationen. Hvis dette giver udfordringer for det enkelte barn, inspirerer og guider vi til at finde relationer, f.eks ved at sætte en leg igang.

I Guldklumpen sørger vi for, at der er skabt rum for leg i små grupper, alle legeting, kreative redskaber og spil står i børnehøjde.

Vi ser at børnenes leg og dialoger med hinanden, er inspireret af den dokumentation som hænger i Guldklumpen omhandlende de aktiviteter og temaer, som vi er igang med eller har haft om.

Vi skaber rammer for nogle planlagte voksenstyrede lege. De børn som fanges af legen, er aktive deltagere. Nogle børn har brug for at se legen an inden de deltager. Vi giver her plads til det enkelte barns mulighed for deltagelse, da vi ser på de enkeltes behov og kompetencer. De voksenstyrede aktiviteter bliver også inspireret af børnenes perspektiver, snakken til samling kan ende et helt andet sted, gåturerne kan indeholde en ny rute, ny leg, men stadig med fokus på de mål som er sat.

Leg

Børn i vuggestuen i alderen 0-3 år leger ofte parallelleg. Legen med andre børn begynder så småt, det kan f.eks være rollelege og konstruktionslege. Der er altid voksne til stede som kan støtte og guide børnene i deres lege og legerelationer.

Legen kan foregå inde i vores små fordybelsesrum - dukkekrog, bil/dyrhjørne, legokrog, læsehjørne, motorikrum osv. Børnene har mulighed for deltagelse i rollelege, konstruktionslege, tumlelege, og rolige lege.

På legepladsen er der andre faciliteter med mange legemuligheder f.eks. legehus, sandkasse, gynger, mudder, cykler/mooncars/scootere osv.

Legen kan være inspireret af de temaer som vi har i Guldklumpen ,det kan bl.a. være regellege som de tre bukkebruse, kædetagfat, skattejagt osv.

Læring

I Guldklumpen har vi skabt et trygt læringsmiljø, hvor børnene får lyst til at eksperimentere, udforske og lege.

Der sker læring i legen hele tiden. Vi guider i forhold til legerelationer f.eks. ikke tage legetøj fra hinanden, vente på at det bliver ens tur og håndtering af legeredskabet.

Vi sætter ord på børnenes følelser og intentioner. Vi støtter dem i legerelationer ved at hjælpe dem til at aflæse hinanden- vi inddrager os selv, hvis vi ser det nødvendigt, hele tiden for at udvikle og støtte børnene i deres lege. Dette gælder også, når vi guider og giver redskaber ift. konflikthåndtering i leg.

Børns leg stiller store krav til deres kompetencer, og rummer dermed store muligheder for at de kan øve og udvikle sig. De øver sproglige kompetencer, ved at forhandle med andre børn, om deres rolle i legen og legens indhold. De øver personlige kompetencer ved at bidrage med egne ønsker, ideer og initiativer i legen. Især udendørs, hvor der er plads til lege der indeholder meget bevægelse, øver børnene motoriske kompetencer. Og de øver sociale kompetencer fordi de ofte vil være tvunget til at indgå kompromisser med de andre børn i legen.

Børnefællesskaber

I Guldklumpen har vi skabt et børnefællesskab med plads til leg og hvor der er plads til alle, på deres individuelle niveau.

Til daglig anvender vi fri for mobberi for at skabe gode forudsætninger for sociale relationer.

Vi skaber små legegrupper, hvor vi guider i legen for at skabe grobund for nye relationer for børnene.

Vi er opmærksomme på de lege og legerelationer børnene selvstændigt etablerer. Vi har fokus på, at alle børn er med i et eller flere legefællesskaber, om alle børn har relationer til andre børn og trives i de relationer de har og at alle børn har mulighed for, at komme til orde og gøre deres ønsker gældende.

Pædagogisk læringsmiljø

Vi har indrettet Guldklumpen i forskellige læringsmiljøer. Vi skaber disse ved hjælp af flytbare skillerumsvægge, borde og reoler. Vi sørger for inspiration og guidning for de børn

som har udfordringer i de sociale relationer. F.eks ved at gøre brug af teorien, hvor vi går forrest, ved siden af og bagved.

Vi ser på det enkelte barn i forhold til særlige behov og indretter områder efter det. Eksempelvis små rum for mindre larm, eller give mulighed for pauser til de børn, som har svært ved at være "på" en hel dag. Vi hænger inspiration op på vægge osv i forhold til at inspirere til lege med de forskellige temaer

Vi anvender SMTTE modellen til pædagogisk planlagte lege.

I Guldklumpen anvender vi legepladsen og nærmiljøet til leg hver dag. På legepladsen oplever vi ofte den frie leg ved guidning af de voksne. Når vi går ture i nærmiljøet er det næsten altid en voksenstyret leg/aktivitet.

Vi laver små legegrupper, hvis vi ser nogle børn som har udfordringer socialt, kan vi bl.a. gennem guidning skabe relationer

Samarbejde med forældrene om børns læring

Vi har samtaler minimum 1 gang om året hvor barnets trivsel, læring og udvikling drøftes bl.a. i forhold til sociale relationer.

Hvis vi ser en bekymring i forhold til barnets legerelationer, eller engagement i de pædagogisk planlagte lege inddrager vi forældrene i forhold til, hvordan vi i fællesskab kan støtte og sikre trivsel hos barnet.

Vi guider i forhold til at skabe legerelationer i hjemmet, vi rådgiver forældrene ift. hvilke børn vi oplever deres barn profiterer af at lege med.

Børn i udsatte positioner

I legen er der plads til alle, vi guider og hjælper de børn, der har behov for det.

Vi skaber legegrupper, hvor vi hjælper dem som har sociale udfordringer. Vi igangsætter, deltager og inspirerer i legen, hvis vi fornemmer, at der er behov for det. Derefter trækker vi os langsomt ud af legen igen.

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Vi har en fælles legeplads med skolen, hvor børnene leger på tværs af alder. På den måde har de mulighed for at skabe venskaber og legerelationer med ældre børn, herunder også med børn fra børnehaveklassen.

Den primære pædagog og børnehaveklasselederen sørger for at lave aftaler omkring aktiviteter som sikre at de får et kendskab til skolen og hvordan det er at gå i børnehaveklassen

Nogle eftermiddage er førskolegruppen i SFO, hvor de får mulighed for at lege med hinanden.

SAMLING

Indledning:

I vuggestuen og børnehaven holder vi samling hver dag, det foregår f.eks. i rundkreds på gulvet, på legepladsen og i skoven.

Barnesyn:

Det er det pædagogiske personale, der har sat rammen og målet for samlingen, da man ved at faste rammer, forudsigelighed og gentagelser er godt for alle børn i alderen 0-6 år.

Som vi har skrevet i Guldklumpens barnesyn, at har alle børn ret til at bliver set, hørt og forstået, hvilket vi bl.a. har fokus på under vores samlinger.

Alle børn er som udgangspunkt med til vores samlinger, både i vuggestuen og børnehaven, men samtidig ser vi på det enkelte barn og vurderer vi, at barnet ikke kan overskue en hel samling f.eks. på grund af overstimulering, træthed m.v. er det ok at barnet ikke deltager.

Dannelse og børneperspektiv

Samling giver god dannelse indenfor mange områder: tage hensyn til hinanden, vente på tur, lytte til hinandens fortællinger og beskeder, turde være i centrum og opmærksom på hinanden.

Det er det pædagogiske personale, der har skabt rammerne til samling, derudfra giver vi børnene mulighed for medbestemmelse ved at vælge sange, lege, temaer vi kan snakke om osv. Børnene finder tryghed ved, at der er forudsigelighed og gentagelse ved samlingerne især i vuggestuen.

Vi ser barnet som et selvstændigt individ og oplever vi et barn som har svært ved at "være på"/turde stille sig op, anerkender vi det og giver barnet mulighed for at være i centrum på et andet tidspunkt, enten til en anden samling eller i en leg. Vi har fokus på at guide og hjælpe barnet til den bedste oplevelse.

Leg og læring

Vi skaber læring til samling igennem de pædagogiske tilgange vi vælger at bruge.

De voksnes tilgang skal være inspirerende, legende, medlevende for at læringens indhold og form giver mening for børnene.

Barnets læring under samling:

Social udvikling: barnet lærer at vente på tur, tage hensyn til hinanden, få øjnene op for de andre børn, accepterer hinandens forskelligheder

Personlig udvikling: hvem er jeg (navnesang), øget selvværd og selvtillid, turde stille sig op foran andre

Sproglig udvikling: lære sange, fortælle en fortælling/oplevelse (børnehaven), fagter/babytegn til sange (vug.) dialogisk læsning, vi sætter ord på alt hvad vi gør, anvender dukker til fortællinger. Det er nemmere for barnet at lære det talte sprog, ved at "synge ordene ud".

Musikalsk og rytmisk udvikling: barnet synger med, lærer om rytme idet sangen understøttes af kropsligt bevægelse.

Udvikling af krop og sanser: diverse sanglege f.eks. knoglesang, kims leg,

Læring af højtider: ved forskellige højtider synger vi sange og har en dialog omkring højtiden

Børnefællesskaber

Til samling har vi som pædagoger skabt et børnefællesskab for alle børn. Alle børn deltager på deres niveau, nogle børn skal se tingene an, inden de vil være med og andre børn deltager ofte aktivt.

Samling er et godt udgangspunkt for børnefællesskab, da vi alle sidder sammen, laver det samme og ser hinanden. Alle bliver set, da vi starter samling med at råbe alle op. Vuggestuen synger om hvert barn ved navn.

Pædagogisk læringsmiljø

Det pædagogiske læringsmiljø er tilrettelagt, så vi tager hensyn til børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger for deltagelse i samlingen.

Inden samlingen starter, ved det pædagogiske personale, hvem der styrer samlingen og hvem der er "blæksprutte" (tager sig af de andre børn), det gør vi for at skabe mere ro omkring samlingen, så alle ved, hvad de skal gøre.

Det er det pædagogiske personale som sætter rammen for samlingen. Men vi inddrager børnene og giver dem medbestemmelse, så de er med til at skabe indholdet.

Samlinger kan f.eks. være inspireret af de temaer som ellers er i institutionen. Børnene får kendskab til forskellige sange og musikinstrumenter. Vi sætter ord på hvad børnene gør og skal gøre, til det anvender vi også babytegn.

Vi ser på hvilken børnegruppe vi har og synger sange der passer til deres niveau. Vi hjælper til at alle får en plads i rundkredsen, så ingen føler sig udenfor.

Vi tager billeder af samling og hænger dem synligt i institutionen, så vi på andre tidspunkter af dagen kan få en dialog omkring det.

Samling er en planlagt aktivitet, det pædagogiske personale i vuggestuen har lavet en genkendelig struktur. De starter med en "start sang", "navnesang" og slutter af med en "farvelsang". Hvad der sker mellem "navnesang" og "farvelsang" er forskelligt. Ved hjælp af denne genkendelighed sikrer vi læring eks. når vi starter en ny sang tæller vi til tre, så ved børnene at vi starter en sang.

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi dokumenterer hver dag på tavlen og med billeder bl.a. på facebook. Vi skriver hvad samlingen har handlet om/hvad vi har lavet/hvilke sange, vi har sunget. Det gør at forældrene har mulighed for at følge med i barnets hverdag og dermed have en dialog med børnene.

Børn i udsatte positioner

Vi skaber mulighed for alle kan deltage i samlinger. Hvis nogen børn har brug for særlig udstyr for at kunne deltage medbringes dette, her fortæller vi de andre børn hvorfor det skal være en del af samlingen. Dette er også med til at give børnene læring, kendskab, forståelse og accept til børns forskelligheder.

De børn som har svært ved at sidde stille/være med i samlingen får en støtte fra en af de voksne til at sidde ved siden af. Vi guider og hjælper de børn der har brug for hjælp.

Vi ved, at alle børn i 0-6 års alderen kan have svært ved at sidde stille længere tid af gangen og at børn lærer via kroppen. Derfor skal vi som pædagogisk personale være gode til at aflæse børnene inden børnene får "myre i numsen". Her er det vores opgave, skiftevis at lave stillesiddende og aktive aktiviteter under samlingen. På den måde bliver ingen gjort forkerte, da der bliver plads til alle, uanset hvor mange "myrer" man har i numsen.

Vi har puder som børn med uro i kroppen kan bruge

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Samlingerne foregår ikke direkte med børnehaveklassen

en, men det er med til at lære børn til at sidde stille og lytte.

Nogle dage tager en voksen og de børn som har lyst op og deltager til morgensamling sammen med skolen. Om fredagen har vi morgensamling med skolen, hvor de kommer ned og deltager sammen med os.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi har på flere af vores personalemøder haft dialoger om det fysiske og æstetiske børnemiljø. Indretningen af rummene justeres hele tiden efter hvilke børn der er hos os og hvad der i en given periode interesserer børnene.

I børnehaven har vi små skillevægge op for at indramme legezonerne og give børnene mere ro og plads til fordybelse i legen.

Vi har billeder udenpå legetøjskasserne, der viser hvad der er i kasserne. På den måde kan børnene træffe bevidste valg ift. leg.

Det psykiske børnemiljø er afhængigt af hvor gode rollemodeller vi voksne er. Som det kan læses igennem hele denne læreplan er vores samspil med børnene præget af gensidig respekt og tolerance. Vi er nærværende og engagerede. Vi kan både være deltagende og observerende i det psykiske børnemiljø, for at sikre at børnene i deres samspil også respekterer hinanden og at det enkelte barn trives.

-Vi deler ofte børnene op i mindre grupper.

-Nogle af de største børn kan lave en særlig aftale om at være alene på legepladsen.

-En mindre gruppe børn kan lege indenfor mens resten af gruppen er på legepladsen.

Udarbejdelsen af vores læreplaner er sket under nedlukningen af institutionen pga. COVID 19 i foråret 2020. På det tidspunkt kendte vi ikke den langvarige, store indgriben COVID19 ville have for vores tilrettelæggelse af vores pædagogiske arbejde. Når vi efterfølgende alligevel har arbejdet med de ting der er skrevet er det med afsæt i vores værdier og pædagogiske faglighed. Nogle intentioner har som skrevet først i dette dokument, ikke været muligt at efterleve, andre har vi kunne justere en smule.

Særligt er det vores store fællesskab, der har lidt under den situation vi er og har været i. Men vi har hver dag forsøgt at gøre hvad vi kunne for at bevare værdien i vores mindset. Vi har bl.a. tegner tegninger til hinanden, sunget for hinanden på tværs af legepladsen, skolen har gået Lucia på parkeringspladsen.

Vi håber det klart fremgår i hvor høj grad de seks læreplanspinde indgår i hvert afsnit der er beskrevet ovenfor. Det har givet mening for os at integrere det i det skrevne for at synliggøre sammenhængskraften for os selv og for andre.